

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1922 kl. $\frac{1}{2}$ 10 f. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående strängare påföljd vid vissa slag av våld mot
kvinnor och barn.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 138, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lithander* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, sedan yttranden inforrats från vederbörande myndigheter, fortast möjligt till riksdagen inkomma med de förslag till skärpning av lagbestämmelserna rörande övervåld mot kvinnor och barn, vartill utredningen kunde giva anledning.

Beträffande de skål, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Under den förberedande behandlingen av förevarande motion har utskottet från frisinnade kvinnors riksförbund fått emottaga en den 19 april 1922 dagtecknad skrivelse, däri ifrågavarande sammanslutning förklarar sig, med ogillande av i motionen föreslagna straffåtgärder, instämma i motionens syfte och hemställa, att utskottet vid motionens behandling ville uttala sig för önskvärdheten och behovet av en utredning, gående ut på att straffbestämmelser för dylika brott skulle i möjligaste grad syfta till ett förhindrande av brottets återuppreande.

Utskottet.

Motionären har under hänvisning till ett i tidningen "Ny Tid" för den 18 januari 1922 förekommande referat av polisutredningen angående en för ett flertal våldtäktsbrott häktad mansperson framhållit, att nuvarande straffbestämmelser för sådana förbrytelser enligt motionärens mening icke stode i rimligt förhållande till brottets beskaffenhet och ej heller förebyggde ett uppreparande av detsamma. Motionären har därför ifrågakastat, att sådan ändring i gällande lagstiftning borde vidtagas, att personer, som första gången beginge brott av ifrågavarande art, skulle utöver nu stadgad straffpåföljd ådömas prygel samt att vid upprepat brott brottslingen skulle, förutom bestraffning, genom myndighets försorg oskadliggöras genom kastration.

Vad först angår motionärens förslag om införande av prygelstraffet beträffande ifrågavarande kategori av brottslingar vill utskottet erinra om följande.

Under en äldre tid har i vårt land liksom överallt annorstädes kroppsstraff kommit till tillämpning i vidsträckt omfattning. Efter att delvis hava avskaffats år 1841, blev spö- och risstraffet upphävt genom förordning den 4 maj 1855, för att dock i den militära straffrätten kvarstå tills i samband med utfärdandet av 1868 års strafflag för krigsmakten. Lagkommittén, som redan i sitt förslag till straffbalk utslutit spö- och risstraffen, utlät sig i motiven till förslaget på följande sätt om nämnda straff:

"De kroppsliga straff, som förnedra människan därigenom, att man vid deras användande åsidosätter allt avseende å hennes förnuftiga natur och behandlar henne lika med oskäligen djur, dem man genom smärtan av fysiskt ont, som omedelbart tillfogas kroppen, söker göra sin vilja undergivna, anser kommittén såsom straffmedel förkastliga. Sådana äro spö- och risstraffen. För den redan moraliskt fördärvade äro dessa mindre avskräckande än andra straffarter, emedan de äro hastigt övergående och lämna brottslingen tillfälle att snart fortsätta en lastbar levnad. Hos den åter, vars känsla av människovärde ej förut är kvävd, skola dessa förnedrande straff undertrycka de i människans moraliska natur grundade anlag till förbättring; de skola bringa honom till förtvivlan eller göra honom till avsvuren fiende av det samhälle, vars lagar försatt honom i ett sådant förnedringstillstånd, att hoppet och möjligheten att sig därutur lyfta blivit honom betagna, enär alla vägar till utkomst och återvinnande av förtroende och aktning av medmänniskor äro för honom stängda."

I utlåtanden, som avgåvos över förslaget, vitsordades också ej mindre av högsta domstolen och rikets tre hovrätter, än även av de allra flesta bland häradshövdingarna ändamålsenligheten av spö- och risstraffens avskaffande. I flera av dessa utlåtanden framhölls särskilt, hurusom en tillförlitlig erfa-

renhet vunnits om de skadliga verkningarna i moraliskt hänseende av spö- och risstraffen, samt att dessa straff alldeles motverkade brottslingens förbättring.

Rätt att ådöma barn aga för brottslig gärning, begången före 15 års ålder, kvarstod i 1864 års strafflag intill 1905 års ingång, då nämnda rätt i samband med tillkomsten av nya bestämmelser angående behandling av minderåriga förbrytare upphörde.

Erinras må emellertid, att såsom disciplinstraff förekommer ännu prygel vid statens straff- och tvångsarbetsanstalter.

Genom lag den 22 juni 1906 om ändring i vissa delar av strafflagen infördes rätt att för uppsåtliga brott av vissa slag — däribland våld å person — om genom dem ådagalades synnerlig råhet eller ondska, ådöma straffskärpning, i fråga om straffarbete på viss tid intill 2 år medelst hårt nattläger under minst 4, högst 30 dagar av strafftiden, antingen enbart eller i förening, under högst 6 dagar, med mörkt enrum, samt i fråga om fängelse, som omedelbart för brott ålägges, medelst hårt nattläger under minst 2, högst 20 dagar. Den kommitté, som haft sig anförtrodd utredningen i denna fråga, hade därunder haft under övertvägande, huruvida det kunde vara lämpligt, att prygelstraffet åter infördes i vår rätt, samt hade i sitt den 17 maj 1902 i ämnet avgivna betänkande enhälligt avstyrkt detta under anförande av bl. a. följande: Obestriddligt vore, att prygelstraffet vore ett synnerligen skarpt verkande straff. Det hade under alla tider varit så ansett, och med bildningens stigande höjd och allmännare utbredning hade uppfattningen av straffets hårdhet blivit allt livligare. Denna uppfattning torde hava sin grund icke blott eller ens förnämligast uti det kroppsliga lidande, som med straffet vore förenat, utan än mera i den inverkan, som den med detta straff i allmänna föreställningssättet förbundna skammen utövade på brottslingen. Redan den omständigheten, att prygel, såsom ett direkt våld å förbrytarens kropp, ganska allmänt uppfattades såsom barbariskt, måste emellertid göra lagstiftaren betänksam. Ju starkare självaktningen och hederskänslan vore, desto kraftigare torde straffet verka på brottslingens sinne, men i riktning, som vore i viss mån oberäknelig. Det torde kunna befaras, att prygelstraffet i vanliga fall komme att verka brutaliserande och åstadkomma motsatsen av vad man åsyftade, icke undergivenhet, utan trots, ja sannolikt uppväcka känslor av hat och hämnd mot samhället, vilka känslor lätt toge sig utflöde i nya brott. Den nesa, som enligt den allmänna uppfattningen vore förbunden med sådan kroppslig avstraffning, kunde åter i många fall alldeles nedtrycka brottslingen, så att han därigenom förlorade kraften att åter resa sig och bliva en nyttig samhällsmedlem. Beträffande den uppfostrande verkan, som man trott prygelstraffet böra i likhet med aga medföra, särskilt i fråga om yngre brottslingar, vore

naturligtvis för ernående av nämnda verkan av största vikt, att verkställighet av straffet kunde följa omedelbart på brottet eller åtminstone så snart därpå, att endast helt kort tid hunnit förflyta från det den brottsliga gärningen begicks. Men skulle prygel ådömas såsom straff och icke kunna gå i verkställighet förr än domstol efter hållen rannsaking meddelat utslag och tiden för utslaget överklagande tilländalupit eller, i händelse av klagan, målet blivit slutligen avgjort i högre rätt, uppstode i vanliga fall ett dröjsmål, som måste väsentligen bidra därtill att det åsyftade målet förfelades.

Vid 1908 års riksdag väcktes inom andra kammaren motioner av herrar P. Zimdahl och J. P. Jespersen, bådadera avseende skrivelser till Kungl. Maj:t angående införandet av kroppsstraff för vissa brott.

Över berörda motioner avgav lagutskottet yttrande samt hemställde däri om avlåtande av en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i vad mån kroppsstraff lämpligen kunde komma till användning vid bestraffning av förbrytelse, vid vars begående synnerlig råhet eller ondska ådagalagts, samt om framläggande för riksdagen av det förslag till lag, vartill utredningen kunde giva anledning. Till stöd för denna sin hemställan anförde utskottet bl. a. följande: De straffskärpningar, som införts genom 1906 års lag, vore enligt utskottets uppfattning icke tillräckliga för alla de fall, då förbrytelsen kännetecknades av särskild ondska och inneboende grymhet hos brottslingen. Det gäves nämligen råa och obändiga naturer, vilka näppeligen rönte någon avsevärd inverkan av de nuvarande straffen, men som sannolikt skulle draga sig för att återfalla i brott, därest de för ett föregående brott tilldelats ett med ett mera kännbart kroppsligt lidande förenat straff. Ofta vore dessutom de, som utmärkte sig för det största övermodet i ord och gärning och som beginge förbrytelser, vilka vittnade om upprörande grymhet och brutalitet mot de svaga, i själva verket tämligen fega. Icke minst på dem skulle otvivelaktigt ett kroppsstraff av föreslagen art verka i hög grad återhållande. Affliktiva straff av angiven art borde enligt utskottets förmenande ifrågakomma endast när det gällde brottslingar, som ännu befunne sig i ungdomsåren eller de första mannaåren. Beträffande äldre män, vilka tydligtvis vore svårare att påverka genom kroppslig bestraffning, kunde det däremot befaras, att dylika straff i det övervägande flertalet fall skulle bliva utan resultat. I Danmark hade man sett sig nödsakad att genom en den 1 april 1905 utfärdad lag, vilken antagits att gälla för en tid av högst 6 år, införa kroppsstraff för våld mot person, vilkens uppträdande icke givit grundad anledning till våldsgärningen, och för sedlighetsförbrytelse mot minderårig flicka under 12 år. Det danska prygelstraffet ådömdes endast såsom tilläggsstraff till annat straff och endast om brottslingen förut gjort sig saker till liknande förbrytelse. Blott å män finge kroppsstraff tillämpas, men kunde

detta ske inom åldersgränserna 18—55 år. Till följd av det starka motstånd som en ivrig agitation lyckats resa mot de affliktiva straffen, hade emellertid dessa endast i ett fåtal fall, enligt uppgift endast åtta gånger, kommit till användning, sedan lagen trätt i kraft. Att de affliktiva straffen i vårt land kommit så starkt i misskredit, som fallet vore, torde till mycket stor del hava berott dels på att de användes även i fall, då någon synnerlig intensitet i den brottsliga viljan icke kommit till synes eller då brottet vore av den art, att dylika straff icke bort därå följa, dels ock på att avstraffningen försiggått offentligt. Under de förändrade förhållanden, under vilka kroppsstraff givetvis nu skulle tillämpas, kunde den erfarenhet om dess verkningar, som man sålunda haft i vårt land, icke med fog åberopas såsom skäl mot dess återinförande i de fall, som förut antytts. Den erfarenhet, som vunnits rörande denna straffart vid dess användning i våra allmänna straff- och tvångsarbetsanstalter, torde icke jäva det antagandet, att densamma i åtskilliga fall skulle visa sig vara synnerligen verksam, därest den finge av domstol ådömas såsom straff för vissa brott. Såvitt utskottet kunde finna, kunde det icke vara lämpligt, att kroppsstraff ådömdes såsom ensamt straff, utan endast i förening med frihetsstraff; och borde det givetvis tilldelas brottslingen i början av strafftiden.

Första kammaren biföll utskottets hemställan med 68 röster mot 29, varemot andra kammaren avslog samma hemställan med 121 röster mot 91.

Sedan frågan om prygelstraffets återinförande beträffande vissa förbrytelser sålunda fallit vid 1908 års riksdag, har den hittills icke varit föremål för riksdagens behandling.

I sitt på grund av offentligt uppdrag den 3 januari 1916 avgivna "Förberedande utkast till strafflag kap. I—XIII" har professor Thyren på grundval av de av honom under åren 1910—1914 utgivna "Principerna för en strafflagsreform" framlagt ett utkast till strafflagens allmänna del. I detta utkast inrymmas icke affliktiva straffformer i vidare mån, än att till vissa straffarter föreslagits kunna under i utkastet angivna förutsättningar fogas skärpning genom brottslingens inneslutande — högst tre gånger — i mörkt enrum på högst 21 dagar.

Rörande frågan om affliktivmedlens användning vid särskilda brotstyper och brottslingskaraktärer har professor Thyren i sitt förenämnda arbete rörande principerna för en strafflagsreform anført i huvudsak följande: Den tanken hade i våra dagar ofta framträtt — även, som bekant, i positiv rätt — att vid vissa brott, vilka kanske antagits kräva ett starkare avskräckningsmoment, än som innehölles i det ordinära straffet, öka avskräckningen antingen, i mindre fall, genom något eller några av lindrigare affliktiva medel (mörkcell, hårt nattläger, kostminskning, vatten och bröd etc.) eller ock, i svårare fall, genom prygel. Merendels hade denna tanke så utförts, att

skärpningen borde inträda gentemot utpräglat brutala brottslingar (då "synnerlig råhet eller ondska" ådagalagts o. s. v.). Försåvitt ett sådant förfarande skulle kunna försvaras ur preventivsynpunkt, måste förutsättningen vara antingen att det vanliga straffet visat sig verka mindre avskräckande på de brutala än på de icke brutala, eller ock att afflikktivmedlen visat sig — eller eljest rimligen kunde antagas — verka mera avskräckande på de brutala än på andra brottslingar. Ingendera förutsättningen träffade in. De brutala brotten skilde sig icke, allmänt taget, från övriga brott genom högre återfallssiffror (efter behandling med vanliga straff). Det vore oförnekligt, att ett kraftigt afflikktivmedel höjde avskräckningsförmågan, men omöjligt att förstå, varför det skulle verka mera avskräckande just på de brutala, även om det stegrades till prygelstraff. Det vore i sanning egendomligt, om just det brutala våldets män, vana vid att både få och giva hugg, och utrustade med hård hud i både bokstavlig och figurlig mening, skulle vara, mera än andra, känsliga för prygel, blott därför att det ådömdes såsom straff. Snarare kunde väl motsatsen påstås; ju brutalare en karaktär vore, desto större sannolikhet — låt vara att undantag funnes — att densamma icke skulle böjas av prygelstraffet, vilket däremot skulle verka ytterst avskräckande på svekfulla men rädda naturer. Således: medan det icke funnes någon grund, varför det vanliga straffet skulle vara mera verksamt mot den ena än emot den andra arten av förbrytare, måste afflikktivstraffen och däribland framför allt prygelstraffet antagas i främsta rummet påverka de förbrytare, mot vilka man minst skulle kunna förmå sig att använda dem; systemet att utesluta de förbrytelser, vid vilka list och svek vore förhärskande, från det par préférence avskräckande straffet, innebure sålunda ett obefogat privilegierande av listen gentemot våldet. Emellertid funne var och en lätt, huru ogörligt det skulle vara för vår tids lagstiftare att stadga prygelstraff för förfalskning, konkursbedrägeri, förskingring m. fl. förbrytelser, där den brottsliga handlingen visserligen icke innebure något moment av våld eller tvång mot annan person, men där styrkan av den brottsliga viljan och överhuvud samhällsfarligheten icke behövde vara mindre än vid rån, våldtäkt eller grov misshandel. Av allt detta måste man sluta, att den moderna rättens användande av svårare eller lindrigare afflikktivmedel såsom skärpning vid brutalitet berodde mindre av en medveten och konsekvent strävan att skärpa straffets avskräckande verkan, där så kunde behövas, än fast hellre av en instinktiv talionssträvan: öga för öga, tand för tand. Vad särskilt anginge prygelstraffet, tillkomme mot detsamma, utom förutnämnda negativa skäl, även den positiva betänkligheten, att det vore för "människovärdigheten" enligt våra dagars åskådning i så hög grad nedsättande och med det moderna samhällets likhetstendenser så föga överensstämmande, att det skulle krävas mycket starka lämplighetsskäl

för att kunna förordas detsamma. Prygelstraffet skulle, om det icke inskränktes till så få undantagsfall, att det finge nästan intet att betyda, svårligen kunna undgå att få en karaktär av klass-straff: för en person över proletärkretsen bleve prygelstraffet så gott som en moralisk avrättning och skulle av billighetshänsyn knappast komma i fråga. Rättsmedvetandet skulle då i längden såras därav, att den rusige proletärens brott belades med prygel, medan brottslingen av högre klass finge annat straff. Klyftan minskades ingalunda genom kombinationen med frihetsstraff: det bleve i ena fallet frihetsstraff med prygel, i andra fallet frihetsstraff utan prygel. Det torde därför få anses tillrädligt att hålla särskilt prygelstraffet, men för närvarande överhuvud alla afflikativstraff, borta från straffsystemet; likväl med den reservation, att förvandlingsstraffet kanske utan olägenhet, i betraktande av dess relativa kortvarighet, skulle kunna på allmänt sätt skiljas från det direkta frihetsstraffet genom en något mera afflikativ karaktär (av lindrig grad).

Den kommission, som den 10 mars 1916 tillsatts med numera begränsat uppdrag att i anledning av förenämnda, av professor Thyrén utarbetade förberedande utkast till strafflag, allmänna delen, avgiva förslag till lagtext jämte motiv rörande de ämnen, som fölle inom nämnda del av strafflagen, torde, enligt vad utskottet inhämtat, under loppet av innevarande år komma att avsluta det kommittén sålunda åliggande arbete.

Med hänsyn till det läge, vari, enligt vad av det föregående framgår, förarbetena till en ny strafflagstiftning, i vad angår allmänna delen av strafflagen, f. n. befinna sig, samt de synnerligen tungt vägande skäl, som i ovan återgivna uttalanden anförts emot återinförandet i vår rätt av prygel såsom straffform, finner utskottet sig förhindrat att, i enlighet med motionärens hemställan, tillstyrka avlåtandet av en skrivelse till Kungl. Maj:t med framställning i berörda syfte.

Beträffande därefter det i motionen innefattade förslaget, att vid upprepad förbrytelse av däri avsett slag brottslingen skulle, förutom bestraffning, genom myndighets försorg oskadliggöras genom kastration, vill utskottet hänvisa till vad utskottet anført i sitt den 27 maj avgivna utlåtande nr 24 i fråga om en av herr Alfred Petrén inom första kammaren väckt motion, nr 38, angående lagbestämmelser, som i vissa fall medgiva sterilisering av sinnesslöa, sinnessjuka och fallandesjuka, eventuellt sedlighetsförbrytare. Utskottet har i nämnda utlåtande tagit ståndpunkt till frågan, huruvida kastration överhuvudtaget bör tillåtas, och har därvid av anförda skäl funnit sig ej kunna tillstyrka ett dylikt ingrepp. Utskottet har ej heller ansett sig kunna förordas ett av herr Alfred Petrén i dennes motion såsom ett led i brottslighetens bekämpande ifrågasatt steriliseringsförfarande gent emot manliga sedlighets-

förbrytare medelst avskärande resp. borttagande till en del av sädesledaren å båda sidor (vasotomi, vasektomi).

Om utskottet sålunda icke kan förorda de medel, motionären föreslagit för att råda bot på den samhällsfara, som våldtäkts- och sedlighetsförbrytelse-erna otvivelaktigt innebära, anser utskottet likväl, att motionens syfte är värt att beaktas. Det råder nämligen intet tvivel om att sedlighetsförbrytelser påkalla synnerlig uppmärksamhet från statsmakternas sida, särskilt ur synpunkten att skydd emot dylika förbrytelser i möjligaste mån beredes det upp- växande släktet.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om vid riksdagen åren 1914, 1915 och 1916 väckta motioner, syftande till åtgärders vidtagande i lagstiftningsväg eller annorledes för att motarbeta den tilltagande sedliga urartningen på olika områden. Vid behandlingen av nämnda motioner, i vilka bl. a. med siffror ur brottmålsstatistiken uppvisats, att sedlighetsförbrytelse-erna i stort sett, särskilt de grövre sådana, tilltagit under de senaste decennierna, påvisades, att under grövre sedlighetsförbrytelser fölle huvudsakligen brotts-typerna otukt mot minderårig och otukt mot naturen, samt att nämnda brott stode i mycket intimt samband med psykisk abnormitet, varförutom från skilda håll erinrades om vissa, av den s. k. reglementeringskommittén å sin tid fram- lagda förslag, avseende ändringar i 18 kap. strafflagen.

Den kategori av brottslingar, som med motionen åsyftas, torde till stor del utgöras av sådana farliga återfallsförbrytare, som avsågos i en av riksdagen med anledning av motion av herrar Alfred Petrén och von Koch den 4 maj 1917 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse, däri anhölls, att Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, huruvida icke utan avbidande av en före- stående allmän svensk strafflagsreform åtgärder borde vidtagas för infö- rande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd beredes samhället gent emot för detsamma farliga återfallsförbrytare. Uti den ifrågavarande motionen, däri åberopats en av svenska kriminalist- föreningen den 2 oktober 1915 till Kungl. Maj:t ingiven framställning i samma syfte, hade särskilt framhållits, att sedan nämnda framställning gjorts, upp- repade gånger de mest upprörande förbrytelser, särskilt sedlighetsbrott, blivit begångna av återfallsförbrytare, vilket tydligt ådagalade, huru behövt det vore, att åtgärder av den i framställningen antydda riktningen snarast möjligt vidtoges. Lagutskottet, som i avgivet utlåtande tillstyrkte motionen, anförde till stöd därför bl. a., att de av motionärerna avsedda brottsfallen, städse inne- fattande förbrytelser av särdeles grov beskaffenhet, hade starkt bidragit till skapandet av en utbredd känsla av att särskilda åtgärder uti ifrågavarande

avseende vore erforderliga, samt att denna allmänna känsla syntes otvivelaktigt kräva tillgodoseende.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av bl. a. förenämnda riksdagsskrivelse genom beslut den 13 februari 1920 uppdragit åt särskilda sakkunniga att verkställa utredning och inkomma med förslag i vissa till strafflagstiftningen hörande ämnen, däribland om åtgärder till skydd emot farliga återfallsförbrytare, hava nämnda sakkunniga den 15 mars 1922 avgivit förslag till åtgärder gentemot sådana farliga återfallsförbrytare, som funnits icke vara i saknad av full tillräknelighet, därvid de sakkunniga tillika meddelat, att det vore deras avsikt att längre fram föreslå jämväl åtgärder till skydd för de förminskat tillräkneliga, farliga återfallsförbrytarna ävensom vissa för de båda slagen av nu berörda skyddsåtgärder gemensamt påkallade ändringar i gällande rätt.

Det av de sakkunniga avgivna betänkandet innefattar förslag till lag om internering av farliga återfallsförbrytare. Förslaget inrymmer bestämmelser om rätt, där någon prövats skyldig till straffarbete, att jämlikt därom av särskild nämnd fattat beslut verkställa internering av den dömd i anstalt för farliga återfallsförbrytare att träda i stället för honom ådömt straffarbete och att fortvara i minst 10 eller, där särskilda skäl äro, minst 5 år — dock i intet fall kortare tid än 2 år utöver tiden för det mot interneringen utbytta straffarbetet — samt längst under en tidrymd av 20 år. För att beslut må fattas om internering av en brottsling första gången, erfordras enligt förslaget, att omständigheterna giva vid handen, att han icke skall låta sig rätta genom undergående av honom ådömda straff och att han är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, att, efter det han dömts till straffarbete, han för upprepade återfall i brott genom minst tre lagakraftvunna domar ånyo förklarats förfallen till sådant straff, att han undergått straffarbete i minst tio år, samt att han därefter, medan han undergår straffarbete eller inom 5 år från det han för avtjänande av straffarbete senast varit i straffanstalt intagen ånyo begår brott, varför han prövas skyldig till straffarbete, ej understigande 2 år. Begår den, som första gången internerats, före eller efter frigivningen brott, varigenom han gör sig förfallen till straffarbete ej under 1 år, kan enligt förslaget beslut fattas om sådan brottslings internering å livstid, dock att efter 10 år utskrivning å prov kan medgivas.

I det av de ifrågavarande sakkunniga avgivna betänkandet, har beträffande de under omförmälda lagförslag ej inbegripna förminskat tillräkneliga, farliga återfallsförbrytarna anförts följande: I fråga om sådana brottslingar, som vore psykiskt abnormalt, vare sig i riktning av sinnessjukdom eller sinnesslöa, borde synpunkten av sjukdom träda i förgrunden, även om icke varje spår av straffbehandling avlägsnades och även om, framför allt, man

måste hava rätt att göra brottslingen oskadlig, så länge hans farliga sinnesbeskaffenhet fortfore. Det måste anses alldeles oriktigt, att, där brottsligheten sammanhänge med varaktig psykisk abnormitet, i domen på förhand bestämma längden av den tid, varunder staten hade rätt att behålla brottslingen under behandling. Då en sådan person beginge brott, som sammanhänge med hans abnormitet, funnes alltid anledning befara, att hans brottslighet vore svårutrotlig eller outrotlig (såvida icke abnormiteten skulle låta sig hävas). Och denna misstanke stegrades hastigt vid varje upprepande av brott från hans sida. Man vore därför berättigad att under väsentligt mindre restriktiva förutsättningar än eljest betrakta och behandla denne brottsling såsom oförbätterlig; kanske därutöver att omhändertaga en sådan person även i sådana fall, där han icke begått brott i teknisk mening, men dock visat sig samhällsvådlig (t. ex. genom straffritt försök eller förberedelse för brott). Men i ena som andra fallet borde han i främsta rummet betraktas såsom en sjuk människa.

Lika antagligt det är, att genom det ovan återgivna lagförslaget ej i nämnvärd mån skulle komma att beredas skydd gent emot den kategori av brottslingar, som med nu förevarande motion åsyftas, lika visst torde det vara, att de bestämmelser, som, enligt vad av det föregående framgår, äro att emotse beträffande åtgärder till skydd för de förminskat tillräkneliga, farliga återfallsförbrytarna, komma att i väsentlig mån träffa personer, tillhörande nu avsedda kategori av brottslingar; och vill utskottet med avseende härå särskilt framhålla önskvärldheten av att dylika bestämmelser snarast måtte komma till stånd.

Med föranledande därav att tidpunkten för erhållande av ett fullständigt, på enhetliga grunder byggt strafflagsförslag nu ryckt närmare och varsamhet alltså vore av nöden vid upptagande till legislativ behandling av speciella ämnen inom strafflagssystemet, har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1921 åt förenämnda särskilda sakkunniga tidigare lämnat uppdrag att behandla sådana lagstiftningsfrågor på straffrättens område, som funnits böra upptagas utan avbidan på strafflagskommissionens förslag, inskränkts att avse allenast lagstiftningsåtgärder till skydd mot samhällsfarliga återfallsförbrytare jämte visst därmed sammanhängande spörsmål.

Att under ovan angivna förhållanden på grund av nu föreliggande motion påkalla, att utan avvaktan av den förestående allmänna strafflagsrevisionen en omprövning måtte ske rörande de för sedlighetsförbrytelser gällande straffbestämmelser, finner sig utskottet ej kunna tillstyrka i annan händelse, än att det under bestämmelsernas tillämpning skulle hava visat sig ett starkt framträdande behov av ändring i motionens syfte å en eller annan punkt av beskaffenhet att kunna fristående vidtagas.

Vid öfvervägande av hithörande förhållanden har det syntts utskottet, som om ur nu angivna synpunkt kunde ifrågasättas vissa, endels redan av reglementeringskommittén i dess den 31 december 1910 avgivna betänkande påkallade ändringar i 18 kap. strafflagen till beredande av ökat straffskydd mot förgripelser av sexuell natur gent emot barn och ungdom.

Medan otukt med kvinna, som ännu ej fyllt 12 år, enligt 7 § i kapitlet medför straffarbete å *minst* 4 år, är åter straff*maximum* för liknande brott gent emot kvinna, som — kanske kort före gärningens begående — fyllt 12 år, ej mer än 2 års straffarbete. Fall torde hava förekommit vid våra domstolar, då sistnämnda straffskala, särskilt med hänsyn till den bristande anpassningen av straffmåtten för de båda åldersgrupperna i förhållande till varandra, framträtt såsom lindrigare än vad för beredandet av det emot gärningar av detta slag erforderliga straffskyddet syntts önskligt.

Förgripelser i sexuellt hänseende mot barn av manligt kön äro merendels av beskaffenhet att hemfalla under straffbestämmelsen i 10 § av kapitlet. Om ock, såsom förut framhållits, gärningar av detta slag ofta hava sin grund i psykisk abnormitet, torde dock tid efter annan förekommit fall, då män för tillfredsställande av sina sexuella drifter förgripit sig emot barn av manligt kön med därav följande menliga verkningar för offren under förhållanden, som särskilt vid jämförelse med de för förgripelser emot barn av kvinnligt kön gällande straffmåtten gjort det önskligt, att högre sådant än det i paragrafen nu inrymda eller straffarbete i högst 2 år stått att tillämpa.

Slutligen har tillämpningen vid våra domstolar av de i förevarande kapitel förekommande bestämmelserna rörande otukt samt tukt och sedlighet sårande gärning av beskaffenhet att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer ådagalagt, att avgränsningen emellan nämnda båda straffrättsliga begrepp är i förekommande rättsfall synnerligen svår att verkställa; och som gärning, hänförlig till det senare begreppet, är jämlikt 13 § i kapitlet straffbelagd med allenast böter eller fängelse eller således vida lägre än vad fallet är med gärningar, hänförliga till begreppet otukt, har ock för bestraffning av hithörande gränsfall understundom yppat sig behov av en ökning av det i 13 § nu föreskrivna straffet.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen med anledning av förevarande motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke, utan avbidan å en förestående allmän strafflagsreform, till beredande av ökat straffskydd i de av utskottet angivna hänseendena måtte vidtagas därför erforderliga ändringar i nu gällande straffbe-

stämmelser i 18 kapitlet strafflagen, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, som därav må föranledas; samt

B) att motionen, i den mån den icke blivit besvarad genom vad utskottet ovan under A) hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 maj 1922.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Bror Petrén, Alfred Petrén, Linder**, greve *Spens, von Koch, Schedin, Wahl** och *Lundell**,
från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hagman, Karlsson* i Gasabäck*, *Hage, Nilsson* i Vibberbo, *Svensson* i Skönsberg, *Sundling* och *Björkman* i Norrköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

STOCKHOLM

A.-B. Hasse W. Tullbergs Boktryckeri 1922.